

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо написання та оформлення
курсової роботи з методик спеціальної освіти
для студентів освітнього ступеня "бакалавр" галузі знань
01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 "Спеціальна освіта"

Луцьк - 2020

Методичні рекомендації щодо написання та оформлення курсової роботи з методик спеціальної освіти студентами освітнього ступеня "бакалавр" галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 "Спеціальна освіта" Волинського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2020. – 37 с.

Укладачі: **Кузава Ірина Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Брушневська Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Рецензенти:

Лякішева А.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Тулашвілі Ю.Й. – доктор педагогічних наук, професор, Луцький НТУ, завідувач кафедри комп'ютерних наук.

Методичні рекомендації затверджено і рекомендовано до друку на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 4 від 12 жовтня 2020 р.

Завідувач кафедри: _____ (І.Б.Кузава)

У методичних рекомендаціях подано опис вимог до оформлення, структурування, змісту курсових робіт з методик спеціальної освіти, що виконуються студентами освітнього ступеня "бакалавр" галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 "Спеціальна освіта". Рекомендовано студентам та викладачам педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти.

© Кузава І.Б., Брушневська І.М., 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТИПИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	8
ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	12
ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	14
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КУРСОВИХ РОБІТ З МЕТОДИК СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ	16
ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ З МЕТОДИК СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	19
ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	21
ДОДАТКИ	23
ЛІТЕРАТУРА.....	36

ВСТУП

Курсова робота є одним з видів самостійної науково-дослідної роботи студента з елементами дослідження, що виконується студентами закладів вищої освіти протягом семестру з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Виконання курсової роботи має на меті забезпечити здатність студента до самостійного осмислення проблеми; оволодіння студентами загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень; формує початкові вміння вести науковий експеримент, чітко й логічно викладати свою думку; перевіряє рівень володіння сучасними методами навчання, здатність застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці, а також уміння формулювати висновки, рекомендації, оформляти результати.

Курсова робота як форма самостійної творчої роботи студента перевіряє не лише теоретичну і практичну підготовку майбутнього фахівця, але і його уміння працювати з літературою, досліджувати, аналізувати, систематизувати, узагальнювати педагогічний та науковий досвід, вести науково-педагогічні дослідження під керівництвом викладача. Підготовка курсових робіт дає можливість студентам: систематизувати здобуті теоретичні знання, перевіряти їх якість, науково і креативно мислити, розвивати пізнавальну активність, аналізувати та порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної педагогічної проблеми.

Тематика курсових робіт з методик спеціальної освіти має відповідати змісту даної навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними завданнями вказаного фаху.

Тематика курсових робіт розробляються викладачами кафедри і затверджуються на засіданні кафедри. Студентам надається право вільного вибору теми. Тема повинна цікавити студента, або, принаймні, містити певний аспект, який викликає у нього особливий інтерес. Разом з науковим керівником тема може бути уточнена, доповнена, по-іншому сформульована. У разі ініціативи студента щодо виконання дослідження за власною темою, вона має бути узгоджена з науковим керівником і також затверджена на засіданні кафедри.

Курсова робота з методик спеціальної освіти виконується студентами на першому (бакалаврському) рівні освіти і має засвідчувати:

- набуття достатнього рівня знань, умінь, навичок з методик спеціальної освіти;
- уміння аналізувати науково-методичну літературу, критично оцінювати її, робити правильні висновки, висловлювати власні думки, обґрунтовувати їх;
- засвоєння алгоритму здійснення наукового дослідження, оволодіння основними методами дослідницької роботи (збір та вивчення анамнестичних даних, проведення діагностичних проб з подальшою обробкою та аналізом отриманих результатів і т. ін.);

- самостійність та творчий підхід під час розв'язання теоретичних і практичних питань роботи, що виконується.

Виконання курсової роботи з методик спеціальної освіти має засвідчити, зокрема, такі **компетентності (загальні та фахові)**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-11. Здатність орієнтуватись у соціокультурних, освітніх, лінгвістичних аспектах країн Європейського співтовариства, Америки та ін.; використовувати іноземну мову в різних ситуаціях професійного й соціального спілкування, самонавчання та фахового зростання.

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність самостійно освоювати нові науково-педагогічні, корекційні, ергономічні та оздоровчі теорії та технології; забезпечувати фізичний розвиток, корекцію, реабілітацію і зміцнення здоров'я осіб з особливими освітніми потребами на засадах педагогічної інноватики.

Основним завданням автора курсової роботи з методик спеціальної освіти є найповніше розкриття свого фахового рівня, вміння самостійно вести науковий пошук, бачити проблеми і шляхи вирішення цих проблем в умовах сьогодення та на перспективу.

ТИПИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

За **типом** курсова робота може мати певну спрямованість. Курсова робота є:

- *експериментально-прикладною*, якщо вона передбачає вирішення якоїсь небудь практичної фахової проблеми і включає опис реально проведених у цьому напрямі процедур (а саме, теоретично обґрунтовує підходи до розв'язання поставлених практичних завдань, висвітлює умови, методику, особливості проведення різних етапів спеціального педагогічного експерименту, за результатами експериментального дослідження дозволяє сформулювати певні методичні рекомендації та ін.);

- *аналітико-теоретичною*, якщо вона спрямована на дослідження теоретичних аспектів обраної для вивчення проблеми (при цьому розглядаються історичні відомості, сучасний стан дослідження певного психолого- педагогічного феномену з аналізом отриманих різними дослідниками емпіричних даних, здійснюється порівняльний аналіз наукових концепцій, підходів, засад та напрямів теоретичного (у ряді випадків і практичного) розв'язання вказаної проблеми);

- *методичною*, якщо вона відображає певний практичний досвід роботи за фахом і пов'язана з розробкою нових або вдосконаленням традиційних методів, прийомів, засобів практичного розв'язання завдань освітньо-корекційної роботи (методична курсова робота може відображати умови, форми, засади організації, етапи та особливості проведення освітньо-корекційної роботи; її змістом також може бути порівняльний аналіз ефективності різних методів, прийомів, засобів психолого- педагогічного обстеження або корекційного впливу).

СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Структура курсової роботи є наступною:

1. Титульна сторінка.
2. Зміст роботи (окремою сторінкою).
3. Вступ.
4. Основна частина (поділяється на кілька розділів, переважно складається з теоретичного та практичного розділів).
5. Висновки.
6. Список використаних джерел.
7. Додатки (за необхідності).

Титульний аркуш курсової роботи оформляється відповідно до Додатку Б.

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, пунктів (якщо вони є і мають заголовки), зокрема, вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел та ін. (додаток В).

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми та її значущість, обґрунтування необхідності проведення дослідження, а також подає загальну характеристику курсової роботи в рекомендованій послідовності: актуальність, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, методи дослідження, новизна і практична цінність, структура роботи.

Актуальність теми (обґрунтування доцільності роботи). Актуальність та ступінь дослідженості проблеми розкривається шляхом стислого аналізу наукових доробок учених з даного питання і порівняння існуючих розв'язків проблеми. На основі визначених протиріч виділяється проблема, на розв'язання якої і буде спрямоване дослідження.

Об'єкт дослідження – це частина реальної дійсності, яка підлягає дослідженню, тобто процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, і обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта і конкретизує, що саме в об'єкті буде вивчатись.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора курсової роботи.

Мета дослідження полягає у встановленні, виявленні наукових фактів,

формулюванні закономірностей, обґрунтуванні найбільш ефективних шляхів навчання й виховання. Тому в ній використовуються такі терміни: "визначити", "дослідити", "виявити", "встановити", "обґрунтувати", "довести", "перевірити", "розробити" тощо.

Мета розкриває те, що автор хоче визначити при проведенні дослідження (остаточну мету): встановити залежності між чинниками; визначити зв'язки між явищами; розробити умови для усунення недоліків; розкрити можливості удосконалення процесу; охарактеризувати обставини; простежити розвиток тощо.

Завдання – це послідовні етапи дослідницької роботи, спрямовані на досягнення поставленої мети. Завдання повинні розкривати, конкретизувати мету дослідження і в загальному підсумку повинні бути адекватні цій меті.

Методи дослідження. У курсовій роботі подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Щоб отримати достовірні результати, рекомендується використовувати різноманітні методи. При проведенні психолого-педагогічних досліджень частіше використовуються наступні методи:

- теоретичні: індукція та дедукція, аналіз і синтез; порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація, систематизація; узагальнення, формалізація, моделювання: наочно-образні, вербальні, знакові (символічні) та математичні (перфокарти, графіки) та інші моделі;
- емпіричні методи: педагогічне спостереження; усне опитування: бесіда, інтерв'ю; письмове опитування: анкетування, тестування, рейтинг; педагогічний експеримент, узагальнення незалежних характеристик, аналіз документів і продуктів діяльності, узагальнення передового педагогічного досвіду.

Остаточне редагування вступу має здійснюватись після опрацювання остаточного варіанту курсової роботи.

Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладом результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Перший розділ присвячується, як правило, теоретичному обґрунтуванню питання. Назва розділу має відображати сутність проблеми. Не допускається називати його загальним визначенням "Теоретична частина", "Теоретичний

розділ", "Теоретичне обґрунтування" та ін. Він, як правило, повинен містити два підрозділи.

Невід'ємною частиною першого розділу є огляд наукових джерел з досліджуваного питання. В огляді літератури стисло, в аналітичному плані окреслюють основні етапи розвитку наукової думки з даної проблеми; критично висвітлюють роботи попередників, їх різні погляди; називають ті питання, що залишились невирішеними і визначають таким чином місце курсової роботи у розв'язанні проблеми.

У *другому розділі* обґрунтовують вибір напрямку дослідження, розробляють загальну методикку впровадження, наводять методи вирішення задач (вивчення окремих тем, виховання окремих рис особистості і т.д.) та, в разі необхідності, їх порівняльні оцінки.

Тобто, основу розділу складають експериментальні методики (моделі, технології, навчальні комплекси тощо) та практика роботи з проблеми, що досліджується в курсовій роботі. Не допускається називати розділ "Практична частина", "Експериментальна частина". В розділі описуються результати спостережень, методики вивчення окремих понять, тем, результати анкетувань, бесід та ін., проводиться їх аналіз, а також узагальнюються практичні висновки і рекомендації. Другий розділ, як правило, також містить два підрозділи. В роботах з історії педагогіки емпіричне дослідження може полягати у виявленні стану реалізації досліджуваної проблеми в історичному аспекті та практиці роботи сучасного закладу освіти.

Студент повинен висвітлити те нове, що він вносить у розробку проблеми, порівняти його із даними інших дослідників та практиків. Виклад матеріалу має бути підпорядкований одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

У *висновках* викладають найбільш важливі результати, одержані в роботі. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан вивчення проблеми (задачі). Далі викладаються результати дослідження, які базуються на висновках до кожного розділу. Найзручніше формулювати висновки у відповідності з поставленими завданнями. У висновках необхідно наголосити на ефективності пропонованих у курсовій роботі ідей, викласти рекомендації щодо їх використання.

Список використаних джерел є обов'язковим елементом курсової роботи. Змістовність списку дає уявлення про те, наскільки глибоко студент зумів вивчити стан досліджуваної проблеми та володіє предметом дослідження. Список джерел в курсовій роботі свідчить про рівень навичок роботи з науковою

літературою. За рахунок включеного у курсову роботу списку літератури стає можливим скоротити деякі цитовані матеріали та виклад окремих положень у тексті.

У списку використаних джерел подається перелік монографій, підручників, посібників, статей із наукових журналів, брошур, довідників, інтернет-посилань і т.д., що використовувались у час виконання роботи (не менше 25-30 найменувань з педагогіки загальної та спеціальної, фахових методик), який укладається відповідно до вимог оформлення списку бібліографічних джерел (Додаток Д).

До *додатків* доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи:

- методики, які були апробовані в процесі виконання курсової роботи;
- таблиці, схеми, рисунки;
- анкети і опитувальники;
- конспекти занять, уроків;
- зразки документів, наказів тощо;
- практичні рекомендації, розрахунки, картки, малюнки тощо;
- наочність до занять, уроків тощо.

Кожен додаток має свій заголовок і починається з нової сторінки, їх кількість не обмежується. Позначаються вони великими літерами української абетки (за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ), наприклад, "Додаток А". Нумерація сторінок курсової роботи, на яких розміщені додатки, не проводиться.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Основними етапами виконання курсової роботи є:

- вибір теми та визначення завдань дослідження;
- вивчення літературних джерел, збирання та обробка інформації;
- складання попереднього плану роботи, узгодження його з керівником;
- формування наукового апарату – визначення мети, завдань, об'єкта, предмета дослідження;
- розробка програми виконання курсової роботи; вибір методів дослідження;
- збір емпіричного матеріалу (проведення спостережень, опитування, тестування);
- підготовка першого варіанту роботи;
- перевірка керівником першого варіанту роботи;
- внесення змін до плану та змісту роботи;
- оформлення остаточного варіанту роботи згідно вимог;
- рецензування, підготовка до захисту;
- захист курсової роботи.

Відповідальним моментом процесу виконання курсової роботи є вибір проблеми дослідження і його теми. Тема роботи повинна бути актуальною, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку педагогічної науки, зокрема корекційної педагогіки. Її актуальність полягає в дослідженні як теоретичних, так і практичних питань спеціальні освіти.

Тематика курсових робіт щорічно оновлюється й затверджується на засіданні базової кафедри (Додаток А).

Готуючись до виконання курсової роботи, студент обирає тему із рекомендованого переліку, що запропонований викладачами відповідної кафедри. Тема повинна зацікавити студента, викликати прагнення глибоко вивчити її суть. В окремих випадках тема курсової роботи може бути затверджена за пропозицією студента. При цьому умовою є наявність бази для її виконання і відповідність навчальній програмі курсу.

Не допускається виконання однакових тем курсових робіт в межах академічної групи.

Після визначення теми студент повинен отримати першу настановну консультацію у керівника курсової роботи. Під час консультації визначаються: загальні вимоги до роботи, порядок її виконання, орієнтовний план, джерела, які

підлягають вивченню, зміст та методика проведення конкретного дослідження, визначаються терміни виконання етапів роботи.

Список використаних джерел за обраною темою складається у науковій бібліотеці закладу освіти. На допомогу може прийти електронний каталог бібліотеки (на основі вводу ключових слів дослідження). На офіційному веб-порталі Верховної Ради України <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/> пошукова система дозволяє швидко знайти необхідні документи у залузі освіти як за реквізитами, так і за контекстом і перевірити їхню чинність.

Потрібно пам'ятати, що не допускається виконання курсової роботи виключно за матеріалами підручників та навчальних посібників. Основними літературними джерелами мають стати статті окремих авторів, колективні монографії, публікації в періодичних виданнях і т.ін.

Список використаних джерел формується в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. За допомогою вивчення та аналізу списку використаних джерел формується план роботи.

Далі відбувається узгодження плану роботи та списку визначених джерел з науковим керівником. По завершенні узгодження всіх питань щодо змісту, процедури, списку джерел тощо студент розпочинає дослідження й написання тексту з подальшим оформленням курсової роботи.

Завершений і відповідно оформлений рукопис курсової роботи подається на кафедру і рекомендується науковим керівником до захисту у встановлений термін.

ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Робота виконується на одній сторінці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Текст набирається шрифтом Times New Roman 14, між рядками інтервал – 1,5 (30 рядків на сторінку). Поля таких розмірів: ліве – 25 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Обсяг курсової роботи близько 30-35 сторінок. Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами без знака №. Титульний аркуш – перша сторінка курсової роботи. Його включають до загальної нумерації сторінок, проте не нумерують. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому або нижньому куті сторінки без крапки в кінці.

Кожен розділ слід починати з нової сторінки, відстань між підрозділами, між заголовком і текстом має становити 1 рядок. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів, рисунків, таблиць подається арабськими цифрами, додатків – великими українськими літерами. Такі структурні частини, як "Зміст", "Вступ", "Висновки", "Список використаних джерел", "Додатки" не мають порядкового номера у змісті роботи. Звертаємо увагу на те, що нумерація сторінок у додатках не проводиться.

Таблиці, рисунки (ілюстрації) подаються безпосередньо після абзацу, де вони згадані вперше або на наступній сторінці: *Рисунок 2.3* або *Таблиця 1.2* (курсивом), що означає третій рисунок другого розділу або друга таблиця першого розділу. Позначка *Таблиця 1.2* ставиться у правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці, який розміщується над таблицею. Позначка *Рисунок 1.2* та назву рисунка розміщують під ілюстрацією. Заголовки граф в таблиці слід починати з великої літери, підзаголовки – із малих, якщо вони є продовженням заголовків, та з великих, якщо вони є окремими реченнями. При переносі частини таблиці на інший аркуш слово "Таблиця", номер її і назву вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова *Продовження таблиці 1.2*.

При написанні роботи потрібно давати посилання на літературні джерела, з яких запозичені матеріали. Оформлення посилання в тексті: [3, с. 63] – означає, що цитата запозичена із 63 сторінки 3 джерела в бібліографії. Посилання на декілька видань оформлюється так: [5; 7; 10; 23] (вказуються порядкові номери у списку джерел без посилання на сторінки). В окремих випадках, коли номер сторінки вказати неможливо, скажімо в Інтернет- публікації, то посилання оформляється так: [23], де 23 – номер джерела у списку.

При посиланні на ілюстрацію вказують *Рисунок 1.2*, на таблицю – у

Таблиці 1.3.

Позначення чисел та знаків у тексті відбувається у такий спосіб: великі круглі числа (тисячі, мільйони, мільярди) зручніше писати у вигляді поєднання цифр із скороченням тис., млн., млрд., наприклад, 6 тис., 12 млн., 14 млрд.

Знак №, §, % у тексті може стояти тільки біля цифри. Якщо такий знак застосований без поєднання з числом у цифровій формі, то його замінюють словом.

Довільні скорочення слів застосовувати неприпустимо. Щоб правильно користуватись скороченнями, слід звертатись до словників прийнятих скорочень, які можна знайти у довідкових виданнях.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КУРСОВИХ РОБІТ З МЕТОДИК СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Показники кількості балів за складові курсового дослідження

	<i>Складові курсового дослідження</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
1	Відповідність декларованої теми змісту роботи	5
2	Обґрунтованість актуальності дослідження	2
3	Правильність та повнота формулювань категоріального апарату дослідження	5
4	Якість виконання теоретичної частини курсової роботи: повнота літературного огляду, наявність авторського аналізу літературних джерел, наявність та якість теоретичної моделі дослідження	15
5	Якість виконання практичної частини курсової роботи: наявність оригінальної методики (навчальна модель, система вправ, комплекс	15
	занять, система освітньо-корекційних засобів і т.п.), дослідження педагогічного досвіду тощо	
6	Змістовна відповідність теоретичної і практичної частин роботи	5
7	Повнота й коректність висновків, якість узагальнень	10
8	Правильність оформлення списку літературних джерел, наявність опрацювання сучасних публікацій з проблеми дослідження	5
9	Оформлення роботи, логічність викладу матеріалу, грамотність тексту, коректність цитувань, дотримання норм наукового стилю	10
10	Правильність та повнота представлених в роботі додатків	2
11	Аргументованість усного захисту результатів дослідження	10
12	Компетентність у відповідях на запитання при захисті результатів дослідження	10

13	Використання під час захисту засобів унаочнення та якість їхнього виконання	2
14	Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу	4
	<i>Загалом</i>	100

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Оцінка в балах (кількість балів)	Оцінка за традиційною п'ятибальною системою
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

90-100 балів: курсова робота є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке свідчить про високий рівень оволодіння студентом програмовими знаннями, уміннями, навичками з відповідних предметів, про вміння успішно використовувати методи наукового дослідження. Студент самостійно і правильно розробив науковий апарат, ретельно опрацював наукову та методичну літературу з проблеми дослідження, вміє логічно і послідовно викладати матеріал, робити висновки, пропозиції, захищати свою точку зору. Проведене студентом дослідження має достатнє теоретичне (теоретико- методичне) обґрунтування, чітку логічну послідовність, указує на високу результативність проведеної студентом роботи. Виконана робота засвідчує певну теоретичну та практичну значущість дослідження, наявність новизни; має чітку змістову та структурну цілісність, повністю відповідає загальним вимогам та вимогам щодо технічного оформлення.

82-89 балів: курсова робота є самостійним науковим дослідженням, яке свідчить про належний рівень оволодіння студентом програмними знаннями, вміннями, навичками, про сформованість уміння використовувати методи наукового дослідження. Студент вміє працювати з науковою та методичною літературою, послідовно викладати матеріал, правильно робить висновки, пропозиції, захищає свою точку зору. Завдання дослідження в цілому виконані. Курсовий проект має реконструктивно-творчий або реконструктивний характер. У роботі є окремі недоліки або незначні помилки. У цілому робота має змістову та структурну цілісність, відповідає загальним вимогам.

75-81 балів: курсова робота є самостійним науковим дослідженням, яке свідчить про достатній рівень оволодіння студентом програмними знаннями,

вміннями, навичками, про наявність умінь використовувати методи наукового дослідження. Зміст курсової роботи в повному обсязі відповідає темі та визначеній меті, завдання дослідження в цілому виконані. Робота оформлена відповідно до вимог. Проте, у роботі є незначні відхилення від теми, недоліки методичного або стилістичного характеру, неточності у посиланнях на літературні джерела, можлива слабка обґрунтованість висновків. Під час захисту студент дає правильні відповіді, але недостатньо аргументовані.

67-74 бали: курсова робота відображає задовільний рівень оволодіння студентом програмовими знаннями, вміннями, навичками; сформованість умінь використовувати окремі методи наукового дослідження. Студент правильно визначає основні поняття і терміни, намагається послідовно викладати матеріал, робити прості висновки, під час захисту може пояснити сутність педагогічних явищ, що характеризувалися у курсовій роботі, правильно розкриває основний зміст роботи. Завдання дослідження студентом виконані не повністю. Курсова робота має репродуктивний характер. У роботі є суттєві недоліки. Зокрема, помилки при визначенні наукового апарату дослідження порушують змістову цілісність роботи, призводять до відхилень від теми, до неспроможності зробити аргументовані, обґрунтовані висновки; використання недостатньої кількості літературних джерел утруднює для студента систематизацію та аналіз наукової інформації; недостатнє теоретичне (теоретико-методичне) обґрунтування дослідження призводить до помилок у виборі та застосуванні методів дослідження. У цілому робота має певну структурну цілісність, відповідає основним вимогам.

60-66 балів: курсова робота відображає низький рівень оволодіння студентом програмовими знаннями, вміннями, навичками, слабку сформованість умінь використовувати методи наукового дослідження. Виконані лише окремі завдання дослідження. Виклад матеріалу є безсистемним, із значними відхиленнями від теми. Студент припускає велику кількість логічних помилок, не може здійснити належний аналіз фактів, систематизувати висновки. Студент утруднюється у визначенні основних понять і термінів, у поясненні сутності об'єкту та предмету дослідження, переказує основний зміст курсової роботи непослідовно, невпевнено. Під час захисту дає відповіді на запитання неповні, слабо аргументовані.

1-59 балів: студент не засвоїв програмні знання, вміння, навички з певних курсів. Завдання дослідження не визначені і не виконані. Студент не може пояснити основні поняття і терміни, не розуміє сутності об'єкту та предмету дослідження. Виклад даних являє собою переписування матеріалу з одного-двох друкованих видань, є безсистемним, не відповідає темі дослідження. Робота оформлена без врахування встановлених вимог.

ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ З МЕТОДИК СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Процедура захисту курсової роботи включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- виступ наукового керівника;
- запитання до автора;
- відповіді студента на запитання осіб, присутніх на захисті;
- оголошення рішення комісії про оцінку курсової роботи.

Закінчена курсова робота, підписана студентом подається керівнику. Після перегляду та схвалення керівник надає письмовий відгук на роботу. Відгук повинен містити загальну характеристику роботи. В ньому відображаються відповідність курсової роботи усім необхідним вимогам, науково-методичний рівень її виконання, повнота розкриття теми й виконання усіх завдань наукового пошуку; ступінь самостійності, ініціатива, схильність до наукових досліджень, працелюбність і працездатність студента. Керівник у своєму відгуку надає оцінку курсовій роботі і пропонує допустити її до захисту або не допускати.

Захист курсової роботи проводиться на відкритому засіданні комісії базової кафедри з захисту курсових робіт.

Студент заздалегідь готує доповідь, яка повинна бути змістовною та стислою. Текст доповіді погоджується з науковим керівником.

Для розкриття змісту курсової роботи студенту надається не більше 8-10-ти хвилин. При захисті виступ студента повинен містити коротке повідомлення про виконану роботу. При цьому основний акцент ставиться на зроблених висновках, пропозиціях, важливості застосування пропонованих методичних розвідок з вдосконалення тієї чи іншої складової освітньо-корекційної роботи. Під час захисту дозволяється використовувати ілюстрації, наочність (таблиці, схеми, діаграми, фотографії, малюнки тощо). Не слід зупинятися на технічній стороні розрахунків, переказувати вступ та зміст усіх розділів роботи, наводити загальновідомі визначення та положення.

У процесі захисту члени комісії, науковий керівник ставлять запитання з теми дослідження.

Після презентації студентом результатів курсової роботи слово надається науковому керівнику, який висловлює свою позицію.

По закінченні студенту надається слово для захисту своєї позиції щодо поставлених в процесі обговорення курсової роботи питань. Він може погодитись або не погодитись з висловленими оцінками, може уточнити свою позицію або

залишитись при своїй думці. Проте, в будь-якому випадку студент повинен об'єктивно оцінювати хід обговорення, висловлені зауваження, вміти визнати їх справедливість.

Комісія із захисту курсових робіт при оцінюванні досліджень студентів враховує відповідність змісту курсової роботи темі, меті і завданням, що визначались у вступі; новизну теми, практичну значущість результатів, якість оформлення роботи. При обговоренні оцінки також враховуються логіка і науковість виступу студента на захисті.

Недоліки, які найчастіше зустрічаються у курсових роботах:

- 1) назва роботи не відповідає її плану та змісту;
- 2) назви окремих розділів роботи не відповідають їх змісту;
- 3) план дослідження не збалансований: окремі розділи мають забагато підрозділів, а інші – замало або навіть не мають зовсім;
- 4) у роботі виділяються підрозділи, які мають всього 1-2 сторінки тексту;
- 5) відсутність логіки у побудові дослідження: зміст основних розділів не пов'язаний між собою;
- 6) відсутність логічних переходів від одного підрозділу до іншого;
- 7) на титульній сторінці неправильно вказані назви факультету та спеціальності;
- 8) порушена послідовність розміщення матеріалів роботи;
- 9) зміст вступу не відповідає встановленим вимогам;
- 10) не відповідають вимогам нумерація та оформлення таблиць;
- 11) відсутні назви таблиць, схем;
- 12) список використаних джерел оформлений не за стандартом;
- 13) відсутність авторських даних на титульній сторінці.

ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Приступаючи до складання бібліографії з теми наукової роботи студент використовує наявні в бібліотеках *систематичні каталоги*, в яких назви творів розташовані за галузями знань; *алфавітні каталоги* в яких картонки на книжки розташовані в алфавітному порядку прізвищ авторів; *предметні каталоги*, що містять назви творів з конкретних проблем і спеціальностей; а також різноманітні *бібліографічні довідникові видання* (покажчики з окремих тем і розділів), *виноски і посилання* в підручниках, монографіях, енциклопедичних словниках та ін. Для підбору періодичної літератури слід звернутися до покажчиків статей, опублікованих протягом календарного року і розміщених у кінці останнього номера журналу за кожен рік видання. Важливим джерелом інформації є *система Інтернет*, яка дає можливість широко використовувати найновішу літературу з обраної проблеми, що знаходиться в бібліотеках, освітніх закладах і наукових установах різних країн світу.

Існують загальноприйняті правила при описі використаної літератури, яких слід обов'язково дотримуватися.

Список джерел виконують в алфавітному порядку.

Елементи бібліографічного опису відокремлюють умовними розділовими знаками: крапкою (.), двома крапками (:), комою (,), крапкою і комою (;), крапкою і тире (. –), похилою лінією (/) тощо.

У бібліографічних описах застосовують деякі чітко визначені скорочення. Застосовувати довільні скорочення слів не допускається.

Узагальнено бібліографічний опис книги включає відомості про автора (чи авторів), назву видання, його характер і призначення, відомості про авторство, відомості про повторність видання, місце видання (місто, видавництво або установа, що здійснили видання), рік видання, кількість сторінок.

Відомості про автора (чи авторів) включають його прізвище (у називному відмінку) та ініціали.

Назву видання вказують у такому вигляді й послідовності, як і на його титульній сторінці. Скорочувати слова у назві не дозволяється. У додаткових елементах бібліографічного опису застосовують уніфіковані скорочення (їх буде наведено у конкретних прикладах бібліографічних описів далі).

При потребі назву видання доповнюють деякими додатковими відомостями про нього, які характеризують його тип (монографія, довідник, навчальний чи методичний посібник тощо), призначення (для якої категорії читачів призначене - школярі, студенти, викладачі та ін.), відомості про

офіційний характер видання, про те, що його перекладено з іншої мови тощо. Перед першими відомостями цієї групи ставлять дві крапки (:). У разі потреби навести декілька із вказаних відомостей, їх відокремлюють крапкою.

Відомості про авторство наводять у тому разі, коли книгу написано колективом із трьох і більше авторів. До них відносять також відомості про тих осіб, що брали участь у створенні книги (це може бути відповідальний редактор, перекладач тощо). Перед відомостями про авторство ставлять умовний розділовий знак у вигляді похилої лінії (/).

Відомості про повторність видання наводять в уніфікованій формі незалежно від того, як вказано у самому виданні. Спочатку арабськими цифрами вказують порядковий номер видання, до якого через дефіс додається відмінкове закінчення, наприклад: 3-є випр. і доп. вид.

Місце видання, тобто місто, у якому знаходиться видавництво або установа, що здійснила видання, вказують повністю у називному відмінку (відповідно до вимог державного стандарту України ДСТУ 8302:2015).

Назву видавництва або установи, що здійснила видання наводять у називному відмінку, стисло, так, як це зроблено у самому виданні. Між попереднім елементом опису і назвою видавництва ставлять дві крапки. Назву видавництва у лапки не беруть, наприклад: Київ : Генеза.

Рік видання завжди вказують арабськими цифрами (без буквених позначень) і відокремлюють від попереднього елемента комою.

Кількість сторінок дає уявлення про обсяг друкованої праці. Вказують кількість сторінок арабськими цифрами з додаванням позначення одиниці підрахунку: "с" (сторінки).

У кожному конкретному виданні елементи бібліографічного опису конкретизуються і мають деякі специфічні особливості.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел у курсовій роботі з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 подаємо у **додатку Г**.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Орієнтовна тематика курсових робіт з методик спеціальної освіти
відповідно до плану підготовки студентів освітнього ступеня
"бакалавр", галузі знань 01
Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 "Спеціальна освіта"**

1. Особливості адаптації дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення до навчання у школі.
2. Українська народна іграшка як засіб виховання дітей дошкільного віку із психофізичними порушеннями.
3. Особливості фізичного виховання дітей з ООП.
4. Розумовий розвиток дошкільників із ООП як психолого-педагогічна проблема.
5. Моральне виховання як важлива складова змісту виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
6. Використання засобів народної педагогіки у всебічному вихованні дошкільників із ООП.
7. Статеве виховання дітей із особливостями психофізичного розвитку.
8. Особливості спілкування молодших школярів з ООП в умовах інклюзії.
9. Використання нетрадиційних методів і прийомів на логопедичних заняттях з дітьми із порушеннями мовленнєвої діяльності.
10. Корекційна спрямованість навчання та виховання дітей з психофізичними порушеннями.
11. Міжнародний досвід проведення та організації роботи асистента вчителя у закладах освіти.
12. Сучасна концепція розвитку корекційного навчання осіб із порушенням інтелекту.
13. Сутність ранньої логопедичної корекції.
14. Особливості сімейного виховання дітей із порушеннями психофізичного розвитку.
15. Соціально-педагогічна робота з дітьми з інтелектуальною недостатністю.
16. Особливості розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями у різні вікові періоди.
17. Формування мовленнєвої діяльності у дітей із загальним недорозвитком мовлення.
18. Теоретичні аспекти проблеми психологічної та педагогічної готовності дітей з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку до навчання у школі.
19. Використання системи піктограм в процесі формування соціально-побутових навичок у дітей з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку.

20. Основні етапи розвитку теорії навчання і виховання дітей дітьми з порушеннями розумового розвитку.
21. Формування сенсорних здібностей дошкільників із загальним недорозвитком мовлення засобами ігрової діяльності.
22. Активізація мовленнєвої діяльності дітей раннього віку в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.
23. Педагогічні умови збагачення мовлення дітей старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення у процесі мовленнєво-ігрової діяльності.
24. Особливості адаптивного фізичного виховання дітей з вадами зору.
25. Особливості адаптивного фізичного виховання дітей з порушеннями слуху.
26. Особливості адаптивного фізичного виховання дітей з ДЦП.
27. Використання ЛЕГО-конструкторів у освітній та корекційно-розвивальній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами .
28. Використання ЛЕГО-конструкторів в ЗДО з інклюзивною формою навчання.
29. Використання інноваційних технологій в корекційній роботі з дітьми із особливими освітніми потребами.
30. Особливості процесу навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітньому просторі.
31. Особливості взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.
32. Арт-терапія у роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями.
33. Організація інклюзивного середовища у закладі дошкільної освіти.
34. Особливості навчальної роботи з ліворукими дітьми у старшій групі закладу дошкільної освіти.
35. Позитивне сімейне середовище як фактор виховання дитини з РДА 5-6 років.
36. Подолання бар'єрів спілкування з дітьми з РДА засобами ігрової діяльності.
37. Правове регулювання інклюзивної освіти в Україні (загальноосвітня школа).
38. Система освітньої, корекційної та реабілітаційної діяльності в інклюзивній групі закладу дошкільної освіти.
39. Корекційна підтримка молодших школярів з порушеннями слуху в інклюзивній практиці.
40. Соціальне становлення осіб з обмеженими можливостями слуху і мовлення.
41. Розвиток соціальної компетентності у підлітків з легкими формами інтелектуальної недостатності в умовах інклюзивної і спеціальної освіти.
42. Залучення сім'ї у процес соціалізації випускників реабілітаційних центрів.
43. Професійно-трудова компетентність і компетенції учнів з психофізичними вадами розвитку: термінологічне значення понять.
44. Теоретичні засади формування когнітивних стилів у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями розумового розвитку.
45. Особливості уявлень про довкілля дітьми з порушеннями розумового розвитку.
46. Особливості тактильного сприйняття дітей з порушеннями розумового

розвитку.

47. Методика екологічного виховання дітей з особливими освітніми потребами.

48. Організаційно-методичні умови забезпечення педагогічної роботи з дітьми з порушеннями розумового розвитку.

49. Теоретичні основи розвитку просторового орієнтування дітей з порушеннями розумового розвитку.

Приклад титульної сторінки курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

**МЕТОДИКА ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ІЗ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ**

КУРСОВА РОБОТА
з методик спеціальної освіти
ПІДГОТУВАЛА:
студентка _____ групи
спеціальності «Спеціальна освіта»
П.І.Б. студента

Науковий керівник:
П.І.Б. викладача,
науковий ступінь, вчене звання

Луцьк – 20____

Приклад змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ.....	5
1.1. Назва	5
1.2. Назва	12
РОЗДІЛ ІІ. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ.....	18
2.1. Назва	18
2.2. Назва	24
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ... ..	35

ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917- 1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.

	- Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. - Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. - Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	- Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. - Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. - Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. - Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. - Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	- Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. - Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. - Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. - Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. - Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. - Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. - Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. - Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.

	7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис канд. юрид. наук : Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Группы интересов у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок ХХ ст.) : дис канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного

	типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48- 49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004;

	опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр«Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні показники	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с.

	(До 140-річчя від дня заснування). - Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. - Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	- Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55- річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. - Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. - Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. - Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	- Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.- практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. - Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. - Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150. - Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. - Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р.

	Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
Частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	
1. Влада очима історії : фотовиставка. URL:	

<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757&> (дата звернення: 15.11.2017).

2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsei.org.ua/5_2017/32.pdf.
3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf>. (дата звернення: 15.11.2017).
4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. *Наука та інновації*. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin12.06.006>.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемчук, Т. І. та ін. Методика організації науково-дослідної роботи. К. : Форум, 2000. 270 с.
2. Атанов, Г. О. Знання як засіб навчання : навч. посіб. : реком. МОН України. Київ : Кондор, 2008. 236 с.
3. Білуха, М. Т. Основи наукових досліджень. Київ : Вища школа, 1997. 271 с.
4. Видання. Основні види та визначення: ДСТУ 3017-95. Введ, 23.05.95. Київ : Держстандарт України, 1995. 45 с.
5. Гершунский, Б.С. Прогностические методы в педагогике. Київ : Вища школа, 1994. 207 с.
6. Дебров, В. В. Організаційні та методичні аспекти підготовки і виконання дисертаційної роботи : метод. посіб. Херсон : ВЦ "Колос" ХДАУ, 2011. 55 с.
7. Довідник здобувача наукового ступеня: 36. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук, кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю. І. Цеков; Попереднє слово Р. В. Бойка. Київ : Ред. "Бюл. ВАК України", 1999. 64 с.
8. Документація. Звіти у сфері науки і техніки: Структура і правила оформлення: ДСТУ 3008-95. Введ. 23.02.95. Київ : Держстандарт України, 1995. 38 с.
9. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582-97, Введ. 01.07.98. Київ : Держстандарт України, 1998. 16 с.
10. Ковальчук, В. В., Моїсєєв, Л. М. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник. 3-є вид., перероб. і допов. Київ : ВД "Професіонал", 2005. 240 с.
11. Краснобокий, Ю. М. Словник-довідник науковця-початківця. Київ : Науковий світ, 2000. 83 с.
12. Крушельницька, О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. : реком. МОН України для ВНЗ. Київ : Кондор, 2009. 206 с.
13. Марцин, В. С., Міценко, Н. Г., Даниленко, О. А. та ін. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник. Львів : Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
14. Методические указания по написанию курсовых и дипломных работ для всех видов обучения студентов факультета психологии ХНУ / Сост. И. М. Мельник. Харьков, 2004. 30 с.
15. Методологія та організація наукових досліджень (в екології) : підручник: затв. МОН, МС України для студентів та магістрантів ВНЗ, які навч. за галуззю знань 0401 "Природничі науки" / М. О. Клименко [та ін.]. Херсон

- : ПП "Олді-плюс", 2012. 474 с.
17. Мороз, І. В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. Київ : Т-во "Знання", 1997. 56 с.
 18. Сборник методов диагностики и способов формирования профессиональных качеств личности будущего учителя : Учебное пособие для студентов педагогических институтов / под. ред. Л. В. Кодрашовой. Кривий Ріг : КГПИ, 1993. 150 с.
 19. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
 20. Положення про організацію навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки від 02.10.2017 року.
 21. Сидоренко, В. К., Дмитренко, П. В. Основи наукових досліджень. Київ, 2000.
 22. Стеченко, Д. М., Чмир, О. С. Методологія наукових досліджень : підручник: затв. МОН України. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2007. 320 с.
 23. Філіпенко, А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2005. 208 с.
 24. Шейко, В. М., Кушнарєнко, Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : Підручник для студентів вищих навч. закладів. Харків : ХДАК, 1998. 288 с.